

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16908>

Özet

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i (ANDEÖ), yeme bozuklu?u tan?s? alm?? bireylerin tedaviye yönelik **tedavi motivasyonu** düzeylerini ve de?i?im evrelerini belirlemek amacıyla uyarlanm?? psikometrik bir araçtır. Ölçek, F. Elif Ergüney tarafından 2012 y?l?nda Türkiye'de yüksek lisans tezi kapsamında adapte edilmi?tir. Bu adaptasyon çal??mas?, özellikle **Anoreksiya Nervoza (AN)** hastalar?nda davran?? de?i?ikli?ine ne kadar haz?r olundu?unu saptamay? hedeflemektedir.

ANDEÖ, 20 maddeden olu?makta olup, geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? ile Türkçe popülasyonunda kullan?ma uygunlu?u test edilmi?tir. Ölçek, hastalar?n iyile?me sürecindeki konumlar?n? belirleyerek, klinisyenlerin bireyselle?tirilm? müdahale stratejileri geli?tirmesine olanak tan?r.

Anahtar Kelimeler

Anoreksiya Nervoza, Tedavi motivasyonu, De?i?im evreleri, Uyarlama, Psikometrik araç, Yeme bozuklu?u, TTM.

Yazarlar

F. Elif Ergüney

Amaç

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i'nin temel amacı, **Anoreksiya Nervoza** hastalar?n?n semptomlar? ve ili?kili davran??lar? de?i?tirme konusundaki haz?r olu? düzeylerini ve hangi de?i?im evresinde (örn. Ön Dü?ünme, Dü?ünme, Haz?rl?k) bulduklar?n? ölçmektir. Bu amaçla ölçek, Prochaska ve DiClemente'nin De?i?im Evreleri Modeli'ni (Transtheoretical Model - TTM) temel alarak geli?tirilmi?tir.

Tedavi motivasyonunun do?ru bir ?ekilde de?erlendirilmesi, yeme bozukluklar? tedavisinin ba?ar?s? için kritik öneme sahiptir. Dü?ük motivasyon, tedaviye direnci art?r?rken; yüksek motivasyon, hastan?n tedavi program?na uyumunu ve dolay?s?yla iyile?me olas?l??n? yükseltir. ANDEÖ, klinisyenlere hastan?n mevcut motivasyonel durumuna uygun, evreye özgü müdahaleler planlamas? için gerekli bilgiyi sa?lamaktadır.

Yap? (Ölçe?in Ölçtü?ü Yap?)

ANDEÖ'nün ölçtü?ü temel yap?, **Tedavi Motivasyonu** ve **De?i?im Evreleridir**. Bu yap?, bireylerin zorlay?c? veya problemlili davran??lar?n? de?i?tirmeye yönelik niyetlerini, tutumlar?n? ve

eylemlerini kapsar. Ölçek, hastan?n kendi durumunu ne ölçüde problem olarak gördü?ünü ve bu problemi çözmek için ne kadar haz?r oldu?unu belirler.

Ölçek, yeme bozuklu?u ba?lam?nda, bireyin kilo alma korkusu, beden imgesi çarp?kl??? ve k?s?tlay?c? yeme davran??lar? gibi AN semptomlar?na kar?? gösterdi?i de?i?im iste?ini evrelere ay?rarak nicel hale getirir. Bu yap?, psikolojideki **Transtheoretical Model**'in temel prensiplerine dayanmaktad?r.

Geçerlik

ANDEÖ'nün Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu desteklemek amac?yla çe?itli geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Özellikle **Ay?rdeden Geçerlilik** (Discriminant Validity) kapsam?nda yürütülen analizler, ölçe?in klinik aç?dan önemli bir ayr?m yapma yetene?ine sahip oldu?unu göstermi?tir.

Yap?lan analizlerde, remisyon sürecinde olan **Anoreksiya Nervoza** vakalar?n?n tedavi motivasyonu puanlar?n?n, akut durumda olan AN vakalar?n?n puanlar?ndan anlaml? derecede yüksek oldu?u bulgulanm??t?r ($t(42)=-4.614, p<.001$). Bu sonuç, ölçe?in iyile?me a?amas?ndaki bireyleri, hastal???n aktif evresindeki bireylerden ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini ve dolay?s?yla ölçtü?ü yap?n?n klinik önemini do?rulad???n? göstermektedir.

Güvenirlik

ANDEÖ'nün güvenilirlik çal??malar?, ölçe?in tutarlıl???n? ve kararlıl???n? de?erlendirmi?tir. ?ç tutarlılık analizi kapsam?nda hesaplanan **Cronbach Alfa** güvenilirlik katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (.92). Bu yüksek katsay?, ölçek maddelerinin birbirleriyle yüksek korelasyon içinde oldu?unu ve ayn? temel yap?y? ölçmekte tutarlı oldu?unu i?aret etmektedir.

Ayr?ca, **Yak?nsak Geçerlilik** (Convergent Validity) analizi için Yeme Bozuklu?unu De?erlendirme Ölçe?i (YBDÖ) ile yap?lan korelasyonun $-.734 (p<.001)$ oldu?u tespit edilmi?tir. Bu güçlü negatif korelasyon, ANDEÖ'nün ölçtü?ü motivasyon yap?s?n?n, YBDÖ'nün ölçtü?ü yeme bozuklu?u semptom ?iddeti yap?s?yla beklendi?i gibi ters yönde ili?kili oldu?unu, yani motivasyon artt?kça semptom ?iddetinin azald???n? göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte ANDEÖ'nün faktör yap?s?na dair detaylı bir bilgi sunulmam?? olsa da, ölçe?in dayand??? kuramsal model (Transtheoretical Model) gere?i, genellikle de?i?im evrelerini temsil eden alt faktörlere sahip olmas? beklenir. Adaptasyon çal??mas?nda bu yap?n?n Türk örnekleminde nas?l ?ekillendi?i, muhtemelen ilgili yüksek lisans tezinin detaylı bölümlerinde aç?klanm??t?r. Ölçek, 20 maddeden olu?maktadır ve adaptasyon sürecinde orijinal faktör

yapışın korunup korunmadığı ek inceleme gerektiren bir husustur.

Enstrüman Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Dil Kullanılabilirliği: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyon (Yeme bozukluğu hastaları, özellikle **Anoreksiya Nervozaya** tanılı bireyler).

Yaş Grubu: Yetkinler ve ergenler (Klinik bağlamda uygulanabilir).

Popülasyon Detayları: Ergüney (2012) çalışmasında yeme bozukluğu hastaları kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, bireyin belirli davranışları değitirme konusundaki hazır oluğ düzeyini ölçen 20 maddeden oluşur. Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiş olsa da, TTM ölçekleri genellikle Likert tipi veya evre seçimi bazlı bir derecelendirme kullanır.

Anahtar Kelimeler

Ölçek adaptasyonu, Yeme bozukluğu, Psikometri, Cronbach Alpha, Diskriminant geçerlik, Motivasyonel görüşme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: F. Elif Ergüney

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresi: elif.okumus@izu.edu.tr

Yazma Adresi: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tezin yapıldığı kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

ANDEÖ'nün Türkçe uyarlama çalışması 2012 yılında tamamlanmıştır. Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirildiği için ticari kullanım veya izin gereklilikleri için sorumlu yazar ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [anoreksiya-nervozada-degisim-evreleri-](#)

[olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Ergüney, F. E. (2012). *Yeme bozuklu?u hastalar?nda tedavi motivasyonu, beden imgesi ve depresyonun de?erlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). ?stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.

Tezin orijinal kayd?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Anoreksiya Nervoza De?i?im Evreleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in 20 maddeden olu?tu?u belirtilmi? ancak maddelerin kendisi sa?lanmam??t?r.

Madde Say?s?: 20 madde